

Vorbereiding 17.4: Op de Areopagus

Schriftgedeelte

Handelingen 17:16-34.

Thema

Op de Areopagus.

Exegese

Handelingen 17:16-34

Tijdens de tweede zendingsreis komt Paulus voor het eerst op het continent Europa. De Heilige Geest zelf leidt hem erheen (Hand. 16:1-10). Vanaf Beréa reist hij door naar Athene. Athene was een van de belangrijkste steden uit dit deel van het Romeinse Rijk. Een grote stad die vol stond met afgodstempels en –beelden. Als hij daar is, laat hij Silas en Timotheüs roepen die in Beréa zijn achtergebleven.

Vers 16

Terwijl Paulus wacht tot Silas en Timotheüs aangekomen zijn, wandelt hij door de stad. Hij ziet de vele afgodsbeelden en hij raakt zeer verontwaardigd.

Vers 17

Zoals overal zit Paulus ook in Athene niet stil, maar verkondigt hij het evangelie. Hij doet dat op twee plaatsen: in de synagoge en op de markten. In de synagoge spreekt hij met Joden en met 'degenen die godsdienstig waren.'¹ Op de markten spreekt hij met de andere heidenen. Er staat dat hij met hen *handelde*, hiermee wordt bedoeld *discussiëren* en *redeneren*. In deze stad vol intellectuelen lezen we niet van wonderen, maar wil hij hen *overtuigen* door het gesprek aan te gaan.

Vers 18-21

Paulus raakt in discussie met vertegenwoordigers van de twee grootste filosofische stromingen in Athene: de Epicureeërs² en de Stoïcijnen.³ Sommigen noemen hem een 'klapper', ofwel iemand die niet weet waar hij het over heeft. Anderen zijn nieuwsgierig geworden: hij verkondigt een god die wij niet kennen. Voor deze Grieken die in vele goden geloofden was het niet moeilijk om nog een extra god te leren kennen. Benieuwd naar wat Paulus te zeggen heeft en uitziend naar een

¹ Hiermee wordt een groep mensen bedoeld die betrokken waren bij de dienst in de synagoge, maar toch geen Jood waren. De hoofdman Cornelius behoorde bijvoorbeeld ook tot hen, net als Lydia de purperverkoopster. Ze werden de 'Godvrezenden' genoemd. Zij waren vaak de eerste groep heidenen die in contact kwamen met het evangelie.

² Zij geloofden niet in een almachtig God. De goden leefden een volmaakt gelukkig leven en bemoeiden zich niet met de mensen. Het gaat erom een zo gelukkig mogelijk leven te leiden. Geluk is het hoogste goed.

³ Stoïcijnen geloofden in het noodlot. De wereld gaat zoals hij gaat, niemand (mensen nog goden) kunnen daar iets aan veranderen.

boeiende discussie, nemen ze hem mee naar de Areopagus. Dit was een plaats waar rechtszaken plaatsvonden en er was blijkbaar ook ruimte voor een publiek debat. De vraag die gesteld wordt is heel open en vriendelijk: 'vertel eens wat meer over die nieuwe leer. U vertelt ons vreemde dingen, en wij willen er graag meer over weten.' Let wel: dit betekent niet dat ze nieuwsgierig waren naar de inhoud, of dat het evangelie hen had gegrepen. Nee, ze willen vooral een goed debat, om te horen hoe goed die nieuweling kon spreken. Er waren velen in Athene die verzot waren op discussies en nieuwe theorieën. *Zoals je ook vandaag soms best mag vertellen over je geloof, men vindt het boeiend om er meer over horen.*

Vers 22-23

Dan gaat Paulus zijn toespraak houden. Hij begint met een positieve introductie en sluit aan bij hun wereld. Wat blijkt? De Grieken wilden zo graag alle goden dienen, dat ze zelfs een standbeeld hadden voor de onbekende god. Over die god ga ik het hebben, zo zegt Paulus. *Je ziet hier hoe je in een gesprek met anders gelovigen kan aansluiten bij hun beleving, zonder erin mee te gaan.*

Vers 24-26

Paulus spreekt over een God die schepper is van hemel en aarde. Het is een God voor Wie geen tempel gebouwd hoeft te worden en die ook geen offers nodig heeft. Alle dingen die men in de wereld heeft, komen van Hem. Hij heeft alle mensen gemaakt, zorgt voor hen en bepaalt hun leven. Voor ons lijkt dit niet heel bijzonder, maar voor de Grieken was dit het wel. Wat Paulus zegt gaat recht in tegen het denken van de Stoïcijnen en Epicureeërs. Beiden geloofden niet dat een god ook werkelijk in de wereld kan ingrijpen. Alles is bepaald door het lot. Nu horen ze ineens van een God die *wel* de wereld bestuurt en ook alle macht heeft! Tegelijk wijst de Paulus hiermee alle afgodendienst en -offers af. Er is maar één God. *Ook vandaag staat de leer van een God die schept en bestuurt ter discussie. Deze boodschap is ook vandaag heel mooi en troostvol: we staan er niet alleen voor, God ziet ons en zorgt voor ons. Het is veel rijker dan een koud en hard evolutie denken.*

Vers 27-29

God heeft de wereld en de mens gemaakt, opdat men Hem zou zoeken en dienen. De Atheners waren zeker op zoek naar een god, maar het is alsof ze in de duisternis rondtasten. De mensen in Athene gebruiken hun aangeboren Godsbesef om afgoden te dienen. En dat, zo zegt Paulus, terwijl de ware God niet ver weg is. Hij is als Schepper en onderhouder heel dichtbij. Hij hoort de gebeden en kent alle harten. In vers 28 citeert Paulus twee Griekse dichters om die nabijheid van God te benadrukken. In vers 29 wijst hij opnieuw en heel duidelijk de afgodendienst af. Het is klein denken van God om hem te zoeken en vereren in gouden of zilveren beelden.⁴

Vers 30-31

De tijd waarin men in plaats van de ware God allerlei afgoden diende, wordt door Paulus de 'tijd van onwetendheid' genoemd. Nu roept hij de mensen op om zich hiervan te bekeren. God zelf

⁴ Paulus redeneert hier eigenlijk als volgt: als wij mensen door God gemaakt zijn (zoals ook jullie dichters erkennen), dan moet God toch veel groter zijn dan wij. Hoe kan je dan God zoeken in gouden en zilveren beelden, die door mensen gemaakt zijn?

heeft namelijk een dag vastgesteld, waarop het oordeel zal komen. Hun onwetendheid maakt ze schuldig!⁵ Eens zal hij rechtvaardig oordelen over allen die niet de ware God dienen. De Heere Zelf heeft dat oordeel gelegd in de handen van een Man, Jezus Christus. De Heere Zelf heeft Hem uit de doden opgewekt. Paulus spreekt hier voor het eerst over Christus en de opstanding.

Vers 32-34

Lange tijd heeft men Paulus welwillend aangehoord. Ze zijn het vast niet met hem eens, maar laten hem doorspreken. Dat verandert echter als hij over de opstanding begint. Dit gaat in hun denken te ver: iemand die opstaat uit de dood is onmogelijk. Paulus wordt bespot en de discussie is ten einde. Toch is zijn prediking niet zonder vrucht. We lezen van sommige mannen die tot geloof komen, waaronder twee mensen die bij name genoemd worden.

De toespraak van Paulus is lastig te begrijpen. Hij richt zich tegen allerlei filosofieën die daar heersten. Het is een discussie op hoog niveau. Het laat wel de enorme kennis van Paulus zien, moeiteloos citeert hij Griekse dichters. De kern van zijn betoog is: Er is één God, Schepper van hemel en aarde en de afgodendienst brengt het oordeel van God over de mens. Bijzonder is dat hij nauwelijks over Christus spreekt. Het lijkt erop alsof zijn toespraak eigenlijk nog niet af is, maar hij krijgt geen gelegenheid verder te spreken.

Geloofsleer

- HC zondag 11 Jezus als enige grond van onze zaligheid
- HC zondag 34, 35 Het 1^e en 2^e gebod: geen andere goden hebben voor Zijn aangezicht
- NGB art. 22 Van onze rechtvaardigmaking door het geloof in Jezus Christus
- DL 1, 1 Over het al dan niet aannemen van het Evangelie door het geloof

Gebedspunten

- Dank dat er dienstknechten van God zijn, die ons over Hem vertellen en Zijn Woord aan ons uitleggen.
- Kracht en wijsheid van de Heere voor predikanten, die het moeilijk hebben (bijvoorbeeld als ze veel tegenstand ervaren op hun preken).
- Begrijpen van de preken op zondag en de Bijbelvertellingen thuis en op school, zodat we de Heere (nog meer) leren kennen.
- Gehoorzaamheid aan Gods grote gebod, om Hem lief te hebben boven alles en Hem gehoorzaam te zijn.
- Uitzenden van nieuwe predikanten, zendelingen en evangelisten. Er zijn nog steeds mensen, die niet van de Heere hebben gehoord.
- Dank dat er door genade nog steeds mensen tot bekering komen. Misschien voor ons idee weinig, maar het laat zien dat de Heere doorgaat met Zijn werk. Zijn huis is nog niet vol!

⁵ Zie ook Rom. 1: 18-32, waar Paulus ongeveer hetzelfde zegt. (1) Iedereen kan weten dat er een God is. (2) Men gebruikt die kennis om de afgoden te dienen en te zondigen, in plaats van de ware God te dienen. (3) Elk mens is daarom schuldig.

Psalm- en liedlijst

Maak een keuze uit de volgende psalmen en liederen:

Psalm	1:1	Welzalg hij, die in der bozen raad
	1:4	De HEER' toch slaat der mensen wegen gâ
	2:7	Welzalg zij, die, naar Zijn reine leer
	115:7	Elk, die Hem vreest, hoe klein hij zij of groot
	128:1	U mag men zalig heten
	TGdH:2	Ik ben de HEER', uw God en Koning
	TGdH:3	Voor beeldendienst zult gij u wachten

Lied	ZB	Alzo lief had God de wereld
	ZB	Er is nog plaats, gaat uit in struik en heg
	ZB	Heugelijke tijding, bron van hartverblijding
	ZB	Heer' onze God, hoe heerlijk is Uw naam
	ZB	Herstel o Heer', de glorie van Uw naam
	ZB	Hoog omhoog het hart naar boven
	ZB	O, alle dorstigen, komt tot de waat'ren
	UMK	Jezus, Die verloor'nen zoekt

Introductie op de vertelling

Neem een voorleesboek mee en lees een bepaalde anekdote (die jezelf kiest) tweemaal voor. Stel je op voor de kinderen, alsof je een groot publiek toespreekt. De eerste keer lees je het verhaal monotoon voor, zonder veel 'lichaamstaal'. De tweede keer doe je dit expres veel levendiger: je laat je stem dalen en stijgen, je gebruikt duidelijke gezichtsuitdrukkingen en je probeert vuur in je stem te leggen. Je onderstreept datgene wat je voorleest met duidelijke gebaren en emoties.

Vraag de kinderen naar het verschil; het zal geen verrassing voor je zijn, dat ze de tweede keer boeiender vonden om naar te kijken en te luisteren.

Breng het gesprek op het luisteren naar een toespraak. Vraag de kinderen allereerst waaraan zij daarbij denken. Mogelijke antwoorden zijn:

- een toespraak van de burgemeester, bijvoorbeeld op Koningsdag
- de koning, die de ministers toespreekt
- de leden van de Tweede Kamer
- een lezing voor grote mensen
- een redevoering als iemand iets goed heeft gedaan en bijvoorbeeld een lintje of een medaille verdiend heeft

Maar ook heel eenvoudig:

- de meester of juf op school, die voor de klas iets vertelt
- de dominee in de kerk

Vraag de kinderen, waarop zij letten als ze naar een spreker luisteren, zoals zij net deden naar jou toen je voorlas uit het boek. Vaak letten wij al snel op uiterlijke zaken: iemands stemgeluid, zijn kleding, de gebaren die hij bij zijn verhaal maakt. Het gevaar bestaat, dat we dan meer oog hebben voor de *persoon* van de spreker dan voor de *boodschap* die hij brengt.

Laat de kinderen nadenken of dat ook voor hen geldt, bijvoorbeeld in de klas of in de kerk. Horen ze wel altijd wat de dominee preekt?

Zo is het ook met de mensen in Athene. Ze zijn alleen maar nieuwsgierig naar *hoe*, naar *de manier waarop* Paulus preekt. *Wat* hij preekt, interesseert hen eigenlijk niet. Daarover gaat vandaag de vertelling.